

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У ПРОМИСЛОВОСТІ

Ст. викл. Кубатко О.В., студент гр. Е-01 Портянка А.Г.

В умовах ринкових відносин науково – технічний прогрес знаходить своє відображення в якісних змінах структури життєво необхідних ресурсів підприємства, відбувається підвищення ролі нематеріальних активів підприємства. Розвиток нематеріальних активів у промисловості України є важливим ресурсом створення доданої вартості і розвитку інноваційних процесів в економіці.

Успіх роботи підприємства залежить від змін виробничого і життєвого середовища, факторів, що становлять основу його діяльності. Тому, щоб підприємство рухалось вперед, воно повинно удосконалювати свою структуру і перш за все розвивати інформаційні технології. Особливо при оцінці вартості компанії чи підприємства мають нематеріальні активи.

Об'єкти інтелектуальної власності є нематеріальними активами підприємства. Нематеріальні активи – це винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, матеріальним вираженням прав на який є документи виключного права, патенти і свідоцтва про реєстрацію. Нематеріальними активами є також права на ноу-хау, а також права, отримані в результаті покупки ліцензій у патентовласників, гудвіл [1].

Питання обліку нематеріальних активів є досить актуальними, оскільки нематеріальні активи надають підприємству довгострокові права або переваги.

Специфіка нематеріальних активів обумовила необхідність розроблення механізмів захисту промислової власності, стимулювання розвитку науки і техніки в Україні.

По експертним даним, гудвіл, основу якого складає не технічна компетенція, зв'язки чи маркетингові прийоми, а репутація, може суттєво впливати на вартість підприємства. Репутаційний рейтинг підвищує або знижує вартість компанії мінімум вдвічі. Сьогодні репутаційний фактор домінує при виборі клієнтом компанії, тому зараз саме репутація стає одним з ключових конкурентних переваг і активів компанії [2].

Вартість гудвілу визначають як різницю між покупною ціною підприємства і балансовою вартістю його активів. Якщо гудвіл у обліковій практиці виникає в процесі приватизації підприємств чи їхнього продажу, то в момент установлення вартості такого продажу виникає те перевищення покупної ціни, що утворює вартість гудвіл.

Нематеріальні активи промислового комплексу України формують вагомому частину нематеріальних активів економіки в цілому. Так, протягом 2005–2010 рр. максимальне значення частки нематеріальних активів

промислового сектору у загальній вартості нематеріальних активів в економіці України сягало 33,9 % у 2008 р., мінімальне – 21,2 % у 2006 р [3].

Для підвищення інвестиційної привабливості високотехнологічні компанії розвинутих країн прагнуть відобразити у балансі всі належні їм активи, у тому числі нематеріальні.

Підприємства мають право купувати нематеріальні активи, одержувати їх безплатно або створювати самі. Вартість нематеріальних активів оцінюється за сумою всіх фактичних витрат на придбання та і приведення до стану готовності до використання [4].

В сучасних умовах дуже важко ідентифікувати та оцінити нематеріальні активи, тому важливою проблемою оцінки нематеріальних активів є невизначеність майбутніх економічних вигод, які ми очікуємо отримати від них, та періоди їх отримання. Неправильна оцінка об'єктів інтелектуальної власності призводить до заниження ціни на вітчизняну високотехнологічну промислову продукцію, яка вироблена із використанням інтелектуальних продуктів, на світових ринках і спричиняє виникнення негативного зовнішньоторговельного сальдо.

Динаміка обліку нематеріальних активів на балансах промислових підприємств України в галузях, у структурі яких містяться високотехнологічні виробництва, свідчить про відсутність єдиної політики поводження із цим видом активів та наявність проблем їх ефективного використання.

Основними напрямками вирішення проблем, пов'язаних з розвитком та використанням нематеріальних активів є:

1) Розробка і прийняття законодавчої основи щодо розподілу майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені з використанням державних коштів.

2) Вдосконалення процесу оцінки нематеріальних активів.

3) Вдосконалення порядку приватизації об'єктів державної власності.

Правильно оцінені і поставлені на баланс нематеріальні активи, здатні збільшити статутний капітал компанії та підвищити її капіталізацію.

1. <http://patent.km.ua/ukr/articles/i99>

2. <http://spojivach.info/about-services/>

3. <http://niss.gov.ua>

4. Економіка підприємства: Підручник/За заг. ред. д.е. н проф. Л. Г Мельника. – Суми: ВТД «Університетська книга» 2004. - 648 с.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 214–216.